

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

§. 3. Impugnantur rationes quibus alij probant simile non agere in simile.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

subordinatione delegata, simile non possit agere in simile, quam ibi tetigit & hic latius disputandum reliquit.

§. I.

Quibusdam promissis varia sententia referuntur.

DE hac re clarè & doctè sapientissimus P. Suar. tom. 1. Metaph. disp. 18. sect. 9. ex quo sic questionem præsentem explico. Non queritur an simile possit agere in simile actione æquiuoca, certum enim est hominem posse producere impulsu in alio homine sibi omnino simili. Secundo monet rectè Soar agens non esse considerandum in fine actionis, seu iam informatum termino producto per alterationem, hæc enim ordinatur ad assimilandum passum, quod licet forsitan nunquam assequatur passo non penetrato, non id provenit ex repugnantia similitudinis: sed ex defectu sufficientis applicationis ad talem similitudinem efficiendam in passio: est ergo passum spectandum secundum formam, quam habet independentem ab actione de qua inquiritur, an possit in simili exerceri: v.g. an calidum ut quatuor possit supra iam calidum ut quatuor, gradus alios caloris producere.

Duplicem similitudinem distinguit Noster Tolet. lib. 1. de generat. cap. 7. q. 13. §. in hac difficultate, quamdam in qualitate, aliam in gradu: simile in qualitate dicitur, quod eandem specie habet qualitatem cum altero cui dicitur simile, ut cum utrumque est calidum: vel simile in gradu dicitur cum utrumque non solum habet eandem qualitatem, sed eandem intensiorem, ut cum utrumque est calidum ut quatuor. His similitudinibus aliam distinctam addit §. si tertium, quam similitudinem in potentia appellat, ut cum utrumque agens, est æquè potens qualitatem producere, quæ similitudo non comitatur similitudinem in gradu: duo enim calida ut quatuor, quorum vnum est rarum, & alterum densum, sunt similia in gradu, & non in actiuitate. Duplicem hanc similitudinem meminit Soar suprâ, n. 21. similitudinem in gradu iuxta Cardinalis doctrinam rursum ego subdividerem, quamdam similitudinem in gradu ratione extensionis, & intensiorem, in utroque extremo, aliam ratione extensionis in vno extremo, ac intensiorem in alio. Similitudo ratione intensiorem, & extensionis, erit cum duo subiecta æquè extensa, æquè rara, vel densa eandem intensiorem habent in qualibet parte subiecti: similitudo ratione extensionis in vno, & intensiorem in alio erit cum alterum extremum habens plures partes ratione densitatis, vel ratione maioris extensionis, calidum ut quatuor tot gradus caloris habet quod aliud calidum, ut quinque, minus extensum, vel æquè extensum cum minori densitate.

Simile non posse agere in simile in gradu intensiorem ait Soar, n. 7. esse veluti primum principium traditur ab Aristot. 1. de generat. cap. 7. text. 46. ubi ait maximam partem veterum summa animi consensione affirmasse, rem similem à simili nunquam pati, quia alterum nihil magis agens, aut patibile aliquo sit: idem principium ait Soar, tradidisse Philosophum artic. 2. de generatione cap. 9. & libro 1. Physic. & libr. 3. in principio & libr. 7. textu 35. & libr. 8. à principio. Hoc principium, ita illæsum Soar. & maior Doctorum pars defendunt ut nunquam admittant calidum ut quatuor, etsi rarum valde posse ab alio calido ut quatuor, quatumvis denso & extenso quidquid caloris pati.

Marsil. Niph. & Sotus apud eundem Soar n. 29. afferunt simile ratione maioris densitatis posse agere in simile minus densum, his subscribunt, quam plurimi recentiores.

Noster Toletus axioma supra dictum explicat de similitudine in potentia: ita q. 13. citat. §. tertia conclusio, ubi docet duo calida, æquè actiua non posse mutuo in se agere neque vnum in alio, quia semper procedit ex dissimilitudine in potentia, & proportionem maioris virtutis. Addeque similitudinem, vel dissimilitudinem intensiorem per accidens se habere ut calidum agat, vel non agat. Tertio dicit §. ex quo colligitur, quod nisi numerus graduum, seu extensionis, siue intensiorem adæquet effectum, vel excedat, non posse pervenire ad illum effectum: v.g. nunquam fieri calidum ut sex, nisi ab habente tot, vel plures gradus, siue intensiorem, siue extensiorem.

§. II.

Impugnatur sententia Cardinalis Toleti.

Magnopere displicet explicatio, quam adhibet noster Cardinalis prædicto axiomati, de similitudine

in actiua potentia, secundum eandem qualitatem à cuius victoria, vel à cuius excessu à proportionem debeat actio procedere.

Agens calidum ut quinque per calorem in se receptum, neque per virtutem actiua illius non resistit sexto gradui caloris producendo in ipso, sed per tres alios frigiditatis quos habet: ergo ut sextus gradus caloris producatur, non est virtus productiua caloris, sed resistit formalis frigiditatis. & virtus actiua conservans eiusdem frigiditatis gradus, si pro illorum conservatione resistit: antequam negari nequit, & facile probatur: Calor ut quinque existens in subiecto non est incompossibilis cum calore ut sex, seu cum sexto gradu caloris producendo, neque intendit impedire productionem sexti gradus in se producendi, tantum enim intendit producere calorem in alio subiecto media actione, & per se ipsum exigit conservationem sui in subiecto, in quo est, sed id, quod opponitur cum sexto gradu caloris est frigiditas ut tria existens in subiecto, in quo producendus est sextus gradus caloris, cui frigiditas formaliter resistit, & causa illam conservans actiue resistit, si sit causa secunda determinata ad illam conservandam: Consequentia est legitima, id enim vincendum ad aliquam actionem, quod illi resistit, & cum illa opponitur, non verò, quod nullam incompossibilitatem, neque oppositionem habet cum tali actione.

Secundo sic Toletum impugno: asserit eadem q. §. ad secundum, calidum ut tria, non agere in frigidum ut sex, quia calor ut tria non vincit frigiditatem ut sex: ergo ex his principis ut calidum agat in calidum frigiditatem existentem in illo debet evincere. Tertio ex utroque principio Toletus adducto sequitur sæpissime calidum non posse agere in frigidum, quia ut calidum agat in frigidum virtute actiua agens debet vincere virtutem actiua caloris, & virtutem actiua frigiditatis existentem in passio, quod raro præstare poterit, etenim ut ipse ait frigidum ut sex non patitur à calido ut tria, quia calor ut tria non vincit calorem ut sex, neque frigidum ut quinque ab eodem calido tria pati potest, quia frigidum ut quinque, est calidum ut tria, ergo est simile in gradu caloris agens: ergo si sit æquè densum erit simile in potentia: ergo non poterit pati passum æquè densum calorem, neque frigiditatem ab alio agente calido ut tria, neque ut quatuor, quomodocumque tale passum constituitur, quia nunquam calor ut quatuor, virtute vincet calorem, & frigiditatem existentem in passio, quia altera earum qualitarum erit ut quinque, & hæc vinci non poterit, vel utraque ut quatuor, & tunc neutra vincetur. Idem argumentum fit de calore ex quo inferitur nullum agens habens infra intensiorem quinque graduum qualitatibus, posse secundum illam agere in passum æquè densum, quod alienum est à vera Philosophia.

Falsum etiam est id, quod docet Toletus scilicet similitudinem graduum inter causas, & effectum desumendam esse ex multitudine illorum, extensivam, & intensivam, ita ut agens habens tantum sex gradus caloris non possit producere octo gradus per diversa subiecta dispersa: quia difficile est calidum agens in latam, & longam spheram, non producere plures gradus in tota illa, quam in se habet. Fateor hanc rationem non omnes convincere, quia agentia quæ spheram habent, nimis longam, sicut ignis, & luminolum, ut plurimum, sunt æquiuoca, in quibus hæc correspondentia graduum, & similitudo, seu æqualitas in multitudine illorum non desideratur: ignis enim non solum producit calorem in alio subiecto per calorem, quem habet in se, sed immediate per propriam suam entitatem, & luminolum vel est ignitum, vel dependet illius lux in conservari ab alia substantia, quæ simul cum illa producat lucem per longam spheram. Verget tamen hæc ratio plurimos afferentes ignem non producere immediate per suam entitatem calorem in alia substantia pugnant contra hanc sententiam omnia, quibus probatur simile non agere in simile, quæ ad propriam probandam exhibeo.

§. III.

Impugnatur rationes quibus alij probant simile non agere in simile.

Opinio, quæ graduum subordinationem constituit facile rationem redditur cur simile non agat in simile, cum enim gradus producendus à calido ut quatuor in passio

passio simili esset gradus quintus perfectione excedens quatuor subordinatos, produceretur effectus perfectior ab imperfectiori causa, quod fieri nequit, & quo optimam rationem reddit, cur simile, calidum videlicet vt quatuor non quintum gradum caloris producat. Huius conclusionis rationem veniamur in opinione; quam defendendam suscepimus de gradibus inter se non subordinatis.

11 Probat Soar. n.8. simile non agere in simile; quia agens agit quatenus est in actu, & passum in potentia, sed duo similia non sunt vnum in actu, & alterum in potentia respectu sui. Ergo neutrum potest agere in aliud. Antecedens probat. Agens nihil potest agere quod in se non contineat: ergo formaliter, vel eminenter debet esse in actu ad effectum producendum. Altera pars antecedentis probatur: quia cum agens agit, reducit passum de potentia ad actum: ergo debet poni in potentia ad talem actum, & hac ratione privatio inter principia generationis enumeratur. Hac ratio coincidet cum ratione supra facta, vel nullius est momenti, concedo enim agens debere esse in actu, & passum in potentia, & affirmo calidum vt quatuor esse in actu, & continere eminenter gradum alium, quem potest producere in calido vt quatuor, quo fiat calidum vt quinque, ad quod calidum vt quatuor est in potentia quia est illo priuatum, & capax recipiendi illum. Quod si velis probare calidum vt quatuor non esse in actu ad producendum gradum vt quinque, recurre debes ad rationem supra factam, si verò defendis gradus nullam habere subordinationem ad actum, seu virtutem vel continentiam agentis, recurre non potes, quia in virtute calidi vt quatuor plures gradus continentur, qui si alij calido vt quatuor superadderentur illius intensiorem auerent. Hæc nota contra Authores subordinationem graduum negantes, & contra Thomistas non admitentes graduum additionem, qui hanc rationem in hac questione absere à Suario desumpserunt.

12 Secundo arguit ibidem ab incommodis, quia si simile ageret in simile non esset maior ratio, cur vnum ageret in aliud, quam è conuerso. Non premit hæc ratio, qui enim defenderet simile agere in simile consequenter diceret, vt quicquid mutuo agere in alterum, si enim calidum vt quatuor ageret in calidum, vt quatuor, quod calidum vt sex constitueret, cur calidum vt sex iam dissimile non ageret in calidum vt quatuor? Neque ex hoc sequeretur idem agere in se ipsum secundum eandem indiuisibilem entitatem: quia calidum vt quatuor, quod ageret in aliud secundum quatuor gradus caloris, non pareretur ab illo secundum illos quatuor gradus, qui se tenent ex parte principij actionis intendentis calidum vt quatuor, sed secundum alios, quos denique reciperet.

13 Huic solutioni occurrit aliud argumentum, quod adducit idem Soar ibid. n.20. Si simile posset agere in simile, & duo agentia æqualia posset se mutuo augere, in infinitum procederet actio: consequens est absurdum: ergo falsum antecedens. Resp. consequens esse absurdum, & illationem malam esse, ac proinde non inferri falsitatem antecedentis: si enim calida vt quatuor producerent calorem vt tria, mutuo vnum in aliud, postea per additionem trium graduum caloris tantum posset duos alios mutuo in se producere, & horum additione vnum tantum mutuo agerent, qua additione facta nihil postea posset superaddi, semper enim actio decreveret, & postquam ad productionem vnus gradus, vel intensiōnis infra minimam ad operandum requisitam perueniret, non posset ultra procedere.

14 Instat Soar eodem num.8. si simile potest agere in simile, idem ageret in se ipsum: illatio optima est, nulla enim ratio potest dari propter quam idem non agat in se ipsum, nisi quia simile non agit in simile: consequens est falsum, & absurdum, quia si calidum vt quatuor ageret in se ipsum produceret calorem vt quatuor: si enim in passu penetrato, tantam intensiōnem produceret, quantum in se haberet, potiori iure idem in se ipso præstaret: ergo calor ille, vt quatuor alium calorem vt quatuor produceret, & sic in infinitum aueretur intensio.

15 Huic argumento solutionem adhibuit idem Soar num.28. postquam enim docuerat num.27. posse duo agentia inæqualiter intensa concurrere ad productionem effectus intensiorem altero partiali agentibus: verbi gratia, calidum vt quatuor, & calidum vt sex ad calorem vt quinque producendum, cum sibi obiceret, sequi ex hoc, calidum vt quatuor adiunctum alij intensiori in se ipsum agere. Respondit ex peculiari dispositione agentis partialis,

provenire vt possit cooperari cum alio fortiori ad intendendam similem formam in alio subiecto, & non in se ipso, sic de agenti totali. Respondeo provenire ex natura agentium non agere in se ipsa actione vniuoca, quod à posteriori nobis innotescit, à priori autem nullam possumus rationem assignare, non enim omnia à priori cognoscimus, neque poterimus à priori rationem reddere cur ignis calorem, aqua frigiditatem, sol lucem producant.

16 Aliam rationem adducit Soarius, ibidem multis recentioribus valde familiarissimam desumptam ex fine agentis, intendentis assimilare sibi passum, quo cessante fine cessat actio, cumque in passu iam assimilato talis finis expectari nequeat, desinit agens ab actione ex natura sua ad assimilationem passum tanquam ad finem ordinata.

17 Arguunt nonnulli contra hanc rationem. Agens non intendit assimilare sibi passum in extensione: ergo neque in intensiōne: ergo sicut agit in passum simile in extensione, ita agit in passum simile in intensiōne. Nego priorem consequentiam, & rationem disparitatis reddo. Agens intendit sibi assimilare omne passum sibi applicatum, & omnes partes cuiuscumque in qualitate, quam habet, secundum essentiam, & gradum, & ex hac assimilatione plurium partium eiusdem passi resultat dissimilitudo secundum extensionem, quæ propriè non est dissimilitudo, sed inæqualitas, & quo maior est hæc dissimilitudo, seu inæqualitas extensiva, eo plures partes passi sunt similes agentis, unde non est contra intensiōnem illius, sed potius iuxta illam, & iuxta finem intentum assimilandi sibi omne passum, & partes cuiuscumque, quod illi applicetur.

18 Arguit secundo Hurt. disp. 15. sect. 2. subsect. 2. n.126. passum fore similius calido, quo plures gradus haberet, & calidum vt octo esse similius calido vt quatuor, quam aliud calidum vt quatuor: quia plures gradus habet, qui fundunt similitudinem. Dicit Hurt. eadem ratione quantum tripalmare esse magis æquale quanto palmari, quam aliud palmare quantum, quia habet plures palmos, qui fundunt æqualitatem, æqua enim est vtriusque ratio. Respondeo calidum, quo plures gradus habet esse magis simile alij calido in qualitate, hoc est habere plus qualitaris eiusdem rationis specificæ cum qualitate existente in alio: in gradu verò, seu in intensiōne illud tantum dicitur perfectè simile, quod habet tantam qualitatem indiuisibiliter, & quo magis excedit, vel deficit ab illa mensura eo magis distat à similitudine, & magis dissimilis constituitur, similitudo enim intensiōnis cum calido: verbi gratia, vt quatuor, fundatur in quatuor gradibus caloris, & in negatione omnium aliorum graduum.

19 Nonnihil dixi Controuersia 4. Punct. 2. num. 6. contra hunc respondendi modum desumptum ex fine agentis quem modo latius insequar, sed videnda sunt ibi dicta. Calor ex sua natura est dispositio ad formam substantialem: ergo intendens producere calorem intendit disporre subiectum ad formam substantialem, quodlibet enim agens necessarium intendit in productione effectus, id, quod effectus habet ex natura sua: Ergo etiam si calidum vt quatuor produceret calorem vt quinque, consequeretur finem intentum, quia disponderet subiectum ad formam substantialem: à quocumque enim agenti simili, vel dissimili calor vt quinque producatur est dispositio formæ substantialis.

20 Dices, Agens productum caloris duos fines intendere, disporre subiectum, & illud sibi assimilare, casu autem, quo ageret in simile consequatur vnum finem, & alium non solum, non consequatur, sed recessurum ab illo. Contrà: Finis agentis in cuiuscumque effectus productione est ille, quem effectus, per suammet entitatem respicit, eatenus enim agens necessarium carens motu illud determinante respicit finem, quatenus respicit effectum ex sua natura ordinatum ad talem finem: ergo agens non potest respicere finem in productione effectus, quem ipse effectus non respiciat: sed in quacumque intensiōne, & à quocumque agenti productus ex sua natura non respicit similitudinem cum principio producente, neque cum alio, sed tantum formam substantialem, ad quam ordinatur tanquam dispositio, vt patet cum producitur ab agente æquiuoco: ergo agens in productione caloris tantum respicit tanquam finem immediatum disporre subiectum ad formam substantialem, & tanquam finem vltimum formam ipsam ad quam disponit.

21 Esto tamè intendat agens assimilare sibi passum secundum formam

formam accidentalem, & hoc sit primarius, & vnicus finis agentis: ex hoc inferetur calidum vt quatuor non producturum quinque gradus caloris in eodem subiecto, non tamen inde probabitur non posse duos gradus producere supra alios quatuor in passio aliunde simili, quod sic probabo. Productio duorum graduum caloris sumpta præcisè ratione termini, eadem est, siue fiat in subiecto calido vt quatuor, siue fiat in subiecto nullum gradum caloris habente: ergo ex sua natura in quocumque subiecto est assimilatiua subiecti cum agenti: ergo quod illud non assimilet, sed assimilet in subiecto aliunde calido vt quatuor non provenit ex intrinseco actionis, sed per accidens ratione alius caloris, qui supponitur in subiecto: ergo actio respiciens duos gradus caloris semper poterit dimanare ab agente calido vt quatuor, etiam si recipienda sit in subiecto aliunde calido vt quatuor, vel vt sex. Probo consequentiam quociescumque actio ex natura sua, est consequutiua sui finis, etiam si hic & nunc illum non sit consequutura, sed potius ab illo per accidens sit recessura, potest naturaliter exerceri: sed actio respiciens calorem vt duo ab agente calido vt quatuor est consequutiua sui finis, & tantum per accidens recedit ab illo in subiecto aliunde calido vt quatuor: ergo etiam in illo poterit exerceri. Consequentia est legitima: minorem probavi modo. Maiorem mille exempla passim demonstrant, omnes enim monstruosi naturæ partus qui ex concursu, & commixtione diuersarum causarum per accidens respectu cuiusque partialis causæ nascuntur sunt contra intentionem cuiusvis partialis agentis intendentes alium effectum longè diuersum, vt contingit in generatione muli ex equa, & asino, in qua asinus intendit effectum sibi similem producere, & equa partum sibi similem edere, nihilominus ex coniunctione diuersorum seminum, per accidens effectus contra intentionem oritur vniuscuiusque agentis: ergo per accidens rectè potest quodlibet agens contra proprium finem operari, & effectum producere ex se non consequutum finis intenti: ergo melius poterit producere effectum, ex se consequutum finis, etiam si per accidens illum non consequatur. Sicut corpus graue deorsum mouebitur propter suam conseruationem etiam si per accidens media via ignem inueniat quo comburatur.

22 Dixere nonnulli se non teneri rationem reddere à priori: propter quam simile non agat in simile, sed sufficienter experientia protegi ad hanc conclusionem defendendam: quia non omnia à priori philosophis nosse datum est, qui multis de causis mihi displicent. Nonnulla in illos breuiter colligo. Multa quidem fateor esse, quæ tantum à posteriori cognosci possunt, verumtamen si in omnibus liceret notitiā à posteriori habita conuiescere, quæstiones plurimas apud Philosophos semper valde exagittas, possemus omittere, & breui calamo, exiguæque papyro cursum Philosophicum peragere. Secundò philosophorum esse causas rationesque persequari effectuum, quos à posteriori vulgus imperitū agnouit, nemo negabit. Tertio adhuc à posteriori, efficaciter nondū conuictū est: vt constet ex solutionibus argumentorum, quibus pars ista propugnatur, quas supra dedisimile nō agere in simile: ergo alia ratio, seu experientia adducenda est, quæ efficaciter persuadeatur cōclusio. Quarto sententia constituens subordinationē graduum nullo positio efficaciter fundamento reicitur, & iuxta illam rectè redditur ratio, propter quam simile non agat in simile: ergo si sententia talem subordinationem denegans rationem non reddat, propter quam simile non agat in simile: præferenda erit sententia, quæ admissa subordinatione rationem reddit conclusionis, quam ignorat sententia, quæ subordinationem non admittit, quia cæteris paribus, melior est illa sententia, quæ plurium conclusionum rationem à priori inuenimus.

§. IV.

Propria ratio, propter quam non producat agens tantam intensiōnem, quantum in se habet in passio non penetrato.

43 **D**ixi est, præcedenti p. 1. §. 3. agens non posse producere in prima parte subiecti omnes gradus quos producit in tota sphaera: quia ex natura sua habet sphaeram diuisibilem, & petit distribuere gradus quos conti-

net in sua virtute per totam sphaeram, ac proinde non omnes producere in prima parte vt aliqui illi superflue producendi in aliis partibus sphaera. Dixi secundò hos gradus ita distribuendos esse ab agenti vt non producat tot, quot in se habet in parte passi non penetrata vt in sphaera diuisibili se contineat, & ne in infinitum illius actio protendatur, quam rationem iterum approbo, quia tamen ibi ex professo quæstionem hanc non tractabam, omisi, quæ contra hanc rationem obici poterant, quæ modò sigillatim dissoluiam.

Obicies primò. Si agens produceret in prima parte passi omnes gradus, quos modo producit in tota sphaera, posset alios producere in parte secunda: ergo, ex eo quod habet sphaeram diuisibilem non inferitur non posse producere in prima parte sphaera gradus omnes quos potest in tota. Antecedens probatur: si agens verbi gratia producat mille gradus, quos modo producit in tota sphaera, illos produxisset in prima parte, illis postea adiutum posset in secunda parte gradus alios producere, quia etiam produxisset quidquid poterat per se solum, non quidquid poterat alio agente adiutum. Respondeo effectum productum in prima parte passi, vel conducere efficienter ad effectum productum in secunda, vel non conducere? si non conducit, firma est ratio facta, nec locum inuenit obiectioni conducti: Respondeo calidum vt octo producat calorem vt septem produxisse quidquid potest producere, siue alio principio adiutante, & ita non potest argui: producit in prima parte, septem gradus, & sex in secunda: ergo potest omnes illos producere in prima.

Obicies secundo. Etiam si calidum vt octo produceret calorem vt octo in prima parte passi posset habere sphaeram actiuitatis determinatam, quia postquam produxisset gradus, quos continet in sua virtute in subiecto extenso per sex vlnas, est vltima pars illius esset calida non posset vltra actionem diffundere, quod si subiectum vltra in maiori extensione calefieret, calor ille iam non proveniret à primo agente sed ab effectu ab ipso producto. Respondeo sequi necessariò ex eo quod calidum producat in parte non penetrata tantum calorem, quantum in se habet calorem in infinitum protendi, & agens immediatè, vel immediatè producere infinitum calorem, quod est absurdum agens enim non tantum habet sphaeram determinatam in ordine ad effectum quem immediatè producit, sed etiam in ordine ad effectum mediatè productum, unde etiam concedamus agens non producturum immediatè infinitum calorem, etiam si produceret tantum, quantum in se haberet, in prima parte passi, nihilominus sequitur saltem immediatè effectum extendere, quod absurdum est, & contra manifestam experientiam.

Obicies tertio: agens producit tot gradus & non plures in prima parte sphaera: quia effectum producendum distribuit, per omnes partes sphaera, ad quam petit suam extendere actionem: ergo luminosum, quod lucem produceret, per sex vlnas, & corpore opaco obistente impeditur, ne producat plus quam per vnam vlnam, omnes illos gradus, quos erat producturum in quinque vlnis, in quibus impeditur ab obistente illius actio, producat in vna in qua nullum est impedimentum. Respondeo, negando consequentiam: quia agens ex natura sua est determinatum ad producendum in prima vlna tot qualitatis gradus, & tot in secunda: quod si in secunda ratione impedimenti nihil potest producere, non ex eo producit illum gradum in alia parte, per accidens enim est respectu primæ vlnæ immediatæ, agenti calorem produci, vel non produci in secunda, ac proinde siue producatur, siue non, idem calor producit in prima, quia agens ex sua natura est determinatum ad producendum tot gradus in hac parte, & tot in alia, ita vt non possit gradus quos in hac parte ratione impedimenti non producit productione in alia parte facta compensare. Ex hoc inferes agens potens circundari viginti partibus passi existentibus in viginti partibus spatij immediatis circundatum decem capacibus effectus produci in decem partibus spatij, & aliis decem incapacibus eiusdem effectus, quibus nihil producit, non producturum maiorem qualitatem in decem capacibus, quam si in aliis decem incapacibus tantumdem produceret.

Iuxta hanc doctrinam consequenter assero agens quantumvis deum non posse producere in passio valde raro maiorem, neque aequalem in non penetrato intensiōnem, quam